

Lukijalle

Tämän tutkimuksen juuret ovat kevätlukukaudessa 1987, jolloin toimin suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin vierailevana lehtorina Unkarissa Debrecenin Kossuth Lajos -yliopistossa. Käsittelimme silloin neljännen vuosikurssin fennougriistiikan opiskelijoiden kanssa suomen nominaalimuotojen järjestelmää, ja sain havaita, kuinka vaikeaa sen hahmottaminen oli unkaria äidinkielenään puhuvalle opiskelijalle. Elin itse parasta aikaa aktiivista unkarin kielen omaksumisen kautta, joten ongelma oli molemminpuolinen. Näin opetuksessa ilmenneiden vaikeuksien kautta johduin laajemminkin ajattelemaan unkarin ja suomen nominaalisten verbimuotojen merkitystä ja lauseopillista käyttöä.

Ensimmäinen konkreettinen tulos tästä harrastuneisuudesta oli artikkeli Unkarin ns. I gerundin syntaksia ja semantiikkaa muodon suomenkielisten vastineiden valossa, joka ilmestyi vuonna 1989 Debrecenin yliopiston suomalais-ugrilaisen laitoksen sarjan *Folia Uralica Debreceniensia* 1. osassa. Sittemmin olen julkaissut aihepiiristä useita lyhyitä artikkeleita. Nyt käsillä oleva työ on yritys hahmottaa unkarin ja suomen nominaalimuotojärjestelmää kokonaisuutena. Artikkeleihin verrattuna näkökulma on tässä myös muuttunut; olen tässä syventänyt analyysia ns. tertium comparationiksen avulla, eli yritän tarkastella nominaalimuotoja universaaleista syntaktis-semanttisista kategorioista käsin ilman, että kumpikaan vertailtavista kielistä olisi lähtö- tai kohdekieli.

Tutkimuksen toteuttamista varten olen tarvinnut esimerkkiaineistoa nykyunkarilaisesta kirjoitetusta kielestä. Tämän hankkimiseksi sain Suomen Akatemialta tutkijanvaihtostipendin Unkariin syksyllä 1993. Sain näin mahdollisuuden työskennellä kuukauden ajan Unkarin Tiedeakatemian kielitieteen osastossa. Kotiin tuomisiksi sain paitsi tarvitsemani aineiston myös runsaasti uusia ajatuksia, tietoja lähdekirjallisuudesta ja konkreettisia neuvoja ja opastusta. Tässä yhteydessä haluankin kiittää niitä unkarilaisia kollegoja, jotka jakoivat tarpoa kanssani nominaalimuotojen hyllyvällä letolla.

Aineiston tietokonekäsittelyssä olivat avuksi erityisesti leksikografian osaston työntekijät, lähes kaimat Júlia Pajzs ja Judit Pajzs. Monenlaista apua unkarin lauseopin kysymyksissä sain Katalin Pólyalta. Balázs Wacha puolestaan on auttanut kirjallisuuden etsimisessä sekä valaissut joitakin unkarin aspektiin liittyviä seikkoja. Ge-

rundien ongelmista olen saanut keskustella Klára Lengyelin ja László Horváthin kanssa. Lämmin kiitos heille kaikille. Samalla haluan osoittaa erityiskiitokset ensimmäiselle unkarin opettajalleni Eszter Vuojalalle, jonka kanssa olen yhdessä pohtinut unkarin partisiippien ongelmia ja joka vuosien varrella on saanut useaan otteeseen toimia informanttinani, kun unkarin taitoni on loppunut kesken.

Valmiin tutkielman ovat käsikirjoitusvaiheessa lukeneet tohtori Ulla-Maija Kulonen ja professori László Keresztes. Heistä kumpikin on esittänyt useita korjaus- ja parannusehdotuksia, joita olen mahdollisuuksieni mukaan ottanut huomioon. Kiitän heitä utterasta paneutumisesta monin paikoin vaikeaselkoiseen ja epätarkkaan käsikirjoitukseeni. Jäljelle jääneet puutteet ja virheet ovat tietysti minun vastuullani. Lopuksi haluan kiittää Jyväskylän yliopiston Hungarologia-projektin johtajaa Tuomo Lahdelmaa siitä, että hän on ottanut työni julkaistavaksi Hungarologische Beiträge -sarjaan. Jyväskylän yliopiston unkarin kielen lehtori Sándor Maticsák on tehnyt suuren työn toimittaessaan työni painokuntoon. Kiitos siitä.

Oulussa 1. maaliskuuta 1996

Tekijä